

"Đổi mới sáng tạo - Nền tảng thúc đẩy phát triển quốc gia hiện đại"

Tại Việt Nam, quan điểm thúc đẩy phát triển khoa học, công nghệ và đổi mới sáng tạo (KH,CN&ĐMST) trở thành động lực, nền tảng phát triển kinh tế - xã hội đất nước được thể hiện trong nhiều văn kiện của Đảng, chính sách và pháp luật của Nhà nước. Với vai trò quan trọng của KH,CN&ĐMST đối với phát triển kinh tế - xã hội, việc tăng cường, đẩy mạnh các hoạt động nhằm tôn vinh, ghi nhận thành tựu KH,CN&ĐMST, nâng cao nhận thức của cộng đồng, xã hội về KH,CN&ĐMST là rất cần thiết.

Ngày 20/4/2023, tại Hà Nội, Bộ Khoa học và Công nghệ (KH&CN) tổ chức Lễ hưởng ứng Ngày Đổi mới sáng tạo quốc gia năm 2023 với chủ đề "Đổi mới sáng tạo - Nền tảng thúc đẩy phát triển quốc gia hiện đại". Sự kiện nằm trong chuỗi các hoạt động hướng tới chào mừng Ngày KH&CN Việt Nam (18/5).

Tham dự sự kiện có đại diện Lãnh đạo các Bộ, Ban, ngành trung ương và địa phương, viện nghiên cứu, trường đại học, các hiệp hội, doanh nghiệp, đại diện một số tổ chức quốc tế...

Toàn cảnh Lễ hưởng ứng Ngày Đổi mới sáng tạo quốc gia năm 2023.

Phát biểu tại buổi Lễ, Thứ trưởng Thường trực Bộ KH&CN Trần Văn Tùng cho biết, theo bảng xếp hạng Chỉ số ĐMST toàn cầu (GII) năm 2022 do Tổ chức Sở hữu trí tuệ thế giới (WIPO) công bố, Việt Nam được đánh giá có năng lực ĐMST xếp vào nhóm cao nhất trong số những quốc gia đang phát triển, ở vị trí 48/132 quốc gia, nền kinh tế; giữ vị trí thứ 4 khu vực Đông Nam Á, sau Singapore (thứ 7), Malaysia (thứ 36) và Thái Lan (thứ 43). Hệ sinh thái khởi nghiệp đổi mới sáng tạo của Việt Nam được đánh giá ở vị trí 54 trên thế giới, thứ 12 khu vực châu Á - Thái Bình Dương trong năm 2022 (theo đánh giá của Startup Blink). Những xếp hạng này thể hiện tiềm năng, sức bật của Việt Nam trong bối cảnh quốc gia còn rất nhiều khó khăn, thách thức.

Thư trưởng Thường trực Bộ KH&CN Trần Văn Tùng phát biểu tại buổi Lễ.

Thời gian qua, Bộ KH&CN đã nỗ lực xây dựng, hoàn thiện hành lang pháp lý thúc đẩy phát triển KH, CN&ĐMST; tìm kiếm, kết nối, tận dụng sự giúp đỡ, hợp tác của các quốc gia, tổ chức quốc tế... Các kênh hỗ trợ, thúc đẩy hoạt động này ngày càng đa dạng, phong phú, như: Thúc đẩy phát triển lực lượng doanh nghiệp KH&CN; khuyến khích doanh nghiệp nghiên cứu, đổi mới công nghệ, thu hút chuyên gia giỏi nước ngoài, hỗ trợ khởi nghiệp ĐMST thông qua tài trợ của Quỹ Phát triển KH&CN quốc gia, Quỹ Đổi mới công nghệ quốc gia và các chương trình KH&CN cấp quốc gia...

Theo Thư trưởng Trần Văn Tùng, đổi mới KH&CN để tạo ra giá trị gia tăng, giải quyết các thách thức, vấn đề của cộng đồng và xã hội cần trở thành kim chỉ nam cho hành động của cả quốc gia, dân tộc. Do đó, việc chung tay cùng xây dựng và phát triển hệ thống ĐMST quốc gia, hệ sinh thái khởi nghiệp, phát triển hệ thống giáo dục, đào tạo theo hướng ĐMST, đẩy mạnh thương mại hóa, khai thác và phát triển quyền sở hữu trí tuệ, tài sản trí tuệ, hình thành và phát triển hệ thống doanh nghiệp khoa học, công nghệ và ĐMST, phát triển hệ thống các trung tâm, mạng lưới ĐMST liên kết toàn cầu là những nhiệm vụ khó khăn, thách thức nhưng cần sớm được triển khai thực hiện.

Nhấn mạnh ĐMST tạo là trung tâm của phát triển bền vững, ông Christian Manhart, Trưởng Đại diện UNESCO tại Việt Nam cho rằng, khi thế giới ngày càng phát triển và biến động, các giải pháp ĐMST càng trở nên cần thiết hơn. Nhiều cuộc khủng hoảng mà chúng ta phải đối mặt trên thế giới ngày nay đòi hỏi các giải pháp mang tính đột phá.

Ông Christian Manhart, Trưởng Đại diện UNESCO tại Việt Nam phát biểu tại buổi Lễ.

"Đổi mới và sáng tạo không tự nhiên mà có. Chúng ta cần một môi trường thuận lợi để thúc đẩy nó. Chìa khóa ở đây chính là một nền giáo dục có chất lượng cho tất cả mọi người", ông Christian Manhart khuyến nghị.

Ông Christian Manhart đánh giá cao sự tham gia tích cực của Chính phủ Việt Nam tại Hội nghị thượng đỉnh về chuyển đổi giáo dục (TES) năm 2022 ở New York (Mỹ) và việc tích cực thực hiện các cam kết trong những lĩnh vực then chốt, đặc biệt là trong việc ưu tiên phát triển nền giáo dục có chất lượng, công bằng và bao trùm cho tất cả mọi người.

Các lĩnh vực STEM, khoa học công nghệ, kỹ thuật và toán học là những vườn ươm đặc biệt quan trọng cho sự đổi mới trong tương lai. Trên thực tế, đến năm 2050, dự đoán 75% công việc trên toàn cầu có liên quan đến STEM. Ngày nay, tỉ lệ nữ sinh viên tốt nghiệp đại học trong lĩnh vực STEM ở Việt Nam là 36,5%. Việc khuyến khích và hỗ trợ các trẻ em gái theo đuổi các lĩnh vực STEM là rất cần thiết, không chỉ từ góc độ bình đẳng giới mà còn là động lực thúc đẩy sự đổi mới trong tương lai.

Theo ông Christian Manhart, một môi trường thuận lợi cho ĐMST cũng bao gồm việc trao quyền cho thanh niên. Cần thiết lập các nền tảng để thanh niên được nói lên tiếng nói của mình và hiện thực hóa các ý tưởng và sáng kiến của mình, từ đó họ có thể đóng góp tích cực cho sự phát triển bền vững của Việt Nam.

Theo ông Vũ Văn Tích, Trưởng Ban KH&CN (ĐHQG Hà Nội), trong gần 40 năm đổi mới của Việt Nam, với việc tháo gỡ cơ chế quản lý mang tính kế hoạch sang khoán theo sản phẩm đầu ra (Khoán 10) đã đưa Việt Nam phát triển được như ngày hôm nay. Hơn 30 năm mở cửa, hội nhập, nền kinh tế nước ta hội nhập tốt với nền kinh tế thế giới và hệ thống doanh nghiệp đã phát triển hùng hậu.

Ông Vũ Văn Tích, Trưởng Ban KH&CN (ĐHQG Hà Nội) phát biểu tại buổi Lễ.

Đổi mới sáng tạo trong hoạt động KH&CN mới bắt đầu được hơn 10 năm với sự xuất hiện của Đề án "Hỗ trợ hệ sinh thái khởi nghiệp đổi mới sáng tạo quốc gia đến năm 2025" (Đề án 844) do Bộ KH&CN chủ trì đã làm thay đổi cốt lõi của một nền kinh tế công nghiệp, trong đó có liên quan lớn với hoạt động của các trường đại học.

Để tiếp tục có những hoạt động ĐMST thành công, ông Vũ Văn Tích đề nghị Chính phủ và Bộ KH&CN tiếp tục đầu tư hơn nữa để hình thành hệ sinh thái ĐMST gồm 4 thành phần: Chính phủ - doanh nghiệp - trường đại học - viện nghiên cứu để làm động lực cho phát triển kinh tế - xã hội. Trong đó đầu tư cho các đại học lớn; cho phép các trường đại học được thí điểm một số cơ chế chính sách mang tính đột phá để sớm đưa các kết quả của hoạt động ĐMST vào cuộc sống...

Ông Ngô Đắc Thuận, Chủ tịch Công ty cổ phần IP GROUP phát biểu tại buổi Lễ.

Dưới góc độ doanh nghiệp, ông Ngô Đắc Thuận, Chủ tịch Công ty cổ phần IP GROUP cho rằng, hiện nay, nền tảng của ĐMST trong các doanh nghiệp Việt Nam chưa chủ động, lâu dài, vẫn phụ thuộc vào lõi công nghệ của các tập đoàn nước ngoài. Ông Ngô Đắc Thuận cũng nhấn mạnh vai trò quan trọng của tài sản trí tuệ, yếu tố định hướng và quyết định hiệu quả ĐMST là bằng sáng chế.

Đại diện Học viện KH,CN&ĐMST chia sẻ về quá trình xây dựng và áp dụng chỉ số PII tại buổi Lễ.

Đại diện Học viện KH,CN&ĐMST cho biết, với sự hỗ trợ kĩ thuật của chuyên gia WIPO, chuyên gia quốc tế và các bộ, ngành, địa phương, năm 2022, Bộ KH&CN đã xây dựng và thử nghiệm bộ chỉ số ĐMST cấp địa phương (PII) tại 20 tỉnh/thành phố và chính thức triển khai Bộ chỉ số PII trên phạm vi toàn quốc từ năm 2023. Bộ chỉ số PII cung cấp bức tranh thực tế, tổng thể về hiện trạng mô hình phát triển kinh tế - xã hội dựa trên KH,CN&ĐMST của từng địa phương. Qua đó, cung cấp căn cứ, bằng chứng về điểm mạnh, điểm yếu, các yếu tố tiềm năng, điều kiện cần thiết để thúc đẩy phát triển kinh tế - xã hội dựa trên KH,CN&ĐMST của từng địa phương, giúp các nhà hoạch định chính sách và các cấp lãnh đạo có cơ sở xác định, lựa chọn các định hướng, giải pháp phù hợp cho phát triển kinh tế - xã hội của địa phương.

Các đại biểu thảo luận về vấn đề hoạt động đổi mới sáng tạo tại buổi Lễ.

Trong khuôn khổ của buổi Lễ, các đại biểu thảo luận về hoạt động ĐMST của Việt Nam với mong muốn muốn kêu gọi sự chung tay, góp sức của các bộ, ngành, địa phương, các tổ chức, cá nhân trong toàn xã hội thúc đẩy đổi mới sáng tạo, góp phần thiết thực phục vụ mục tiêu phát triển kinh tế - xã hội của đất nước.

Ngày 21/4 hằng năm được Liên hợp quốc chọn làm Ngày Đổi mới sáng tạo thế giới nhằm nâng cao nhận thức về vai trò của sáng tạo và đổi mới trong mọi khía cạnh của sự phát triển con người. Năm 2022 là năm đầu tiên Thủ tướng Chính phủ giao Bộ KH&CN chủ trì tổ chức hưởng ứng Ngày Đổi mới sáng tạo thế giới.

Nguồn: Bộ Khoa học và Công nghệ (MOST).